

RUS TILI DARSLARIDA O'QUVCHILARNING KOGNITIV FAOLLIGINI RIVOJLANTIRISH

*Mirzayeva Ibodat Mirzoxid qizi
Komiljonova Guloyim Farxodjonovna
Farg'ona tumani 62-maktab
Rus-tili va adabiyoti fani o'qituvchilari*

Annotatsiya: Mazkur maqolada rus tili darslarida muammoli faoliyat, maktab o'quvchilarining kognitiv faoliyatini yanada takomillashtirish vositasi, kognitiv faoliyatning xususiyatlari, murakkab o'quv-uslubiy vazifalar, talabalarni o'qitish va tarbiyalashning umumiy maqsadlari haqida batafsil bayon etilgan.

Kalit so'zlar: kognitiv faoliyat, kompleks tayyorgarlik, progressiv o'zgarishlar, kontsepsiya, intellektual maydon, kompetentsiya.

Kirish:

Kognitiv faoliyatning ajralmas xususiyatlari - fikrlash sohasining o'ziga xos xususiyatlari, nostandart muammolarga yechim topish qobiliyati. S.L.ning so'zlariga ko'ra. Rubinshteynning ta'kidlashicha, agar talaba o'z-o'zidan bilimga ega bo'lsa va tugatilgan shaklda o'qitilmasa, maktab o'quvchilarining kognitiv qobiliyatlarini yaxshilash mumkin.

Kichik yoshdagi o'quvchilarning bilim faolligini shakllantirishning muhim yo'nalishlari. Bu XX asrning 60-80-yillari tushunchalari va nazariyasida o'z o'rnini topdi. Har bir yoshda kognitiv faoliyatning psixologik nazariyalari ishlab chiqilsagina, murakkab tarbiyaviy-pedagogik faoliyat muvaffaqiyatli kechadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Sayyoramizda ikki mingdan ortiq tillar mavjud. Ular orasida rus tili eng keng tarqalgan tillardan biridir. U insoniy muloqotda ishlatiladigan barcha turli til vositalarini o'z ichiga oladi. Tillar bir-biridan farq qilishiga qaramay, ularning har birining boshqa tillar orasida "qarindoshlari" bor. Rus tili, ukrain va belarus tillari kabi, Sharqiy slavyan tillariga tegishli. Ushbu guruh tillari bir xil manbaga ega - qadimgi rus tili. Ona tili bilan bir qatorda rus tilini ham o'rganish ijobiy ahamiyatga ega, chunki u tajriba almashishga, har bir millat va millatni boshqa barcha xalqlarning madaniy yutuqlari va jahon madaniyati bilan tanishtirishga yordam beradi. Rus tili va dunyo xalqlari tillarini o'zaro boyitish doimiy jarayoni mavjud.

So'nggi paytlarda rus tilini o'qitish darslarida kognitiv faoliyat vositalaridan foydalanish va ularning ahamiyati sezilarli darajada faollashdi. Chunki o'qituvchilar bilimlarni mustaqil o'rganishda rus tilining ahamiyatini yildan-yilga ko'proq anglab yetmoqda. Rus tilini o'rganish barcha fanlarni o'zlashtirishga yordam beradi.

Boshqa tomondan, so'zga intilish, so'zni o'rganishga qiziqish va o'quvchilar soni ortib bormoqda, shuningdek, axborot va muloqot kabi asosiy ko'nikmalar rivojlanmoqda. Rus tili va adabiyoti darslarida umumiy madaniy, axborot va kommunikativ kabi asosiy kompetensiyalar shakllantiriladi. Bundan kelib chiqadiki, rus tili va adabiyotini o'qitishda tizimli-faol yondashuvni joriy etish muammosi dolzarbdir.

Rus tilining zamonaviy maktab kursi eksperimental va amaliy yo'nalishga mos keladi, shuning uchun u rus tilini o'rganishning kognitiv maqsadlari va amaliy maqsadlar haqidagi ma'lumotlar bilan bog'liq bo'lishi kerak. amaliy o'zlashtirilgan tilni tushunish. Metodologiya o'ziga xizmat qilib, ob'ektiv qonunlar, tushunchalar, tamoyillar tizimini yaratadi; maktabga xizmat qilib, u uslublar, texnikalar tizimi, vazifalar, qoidalar, algoritmlar, dars modellari, suhbatlar, dialoglarni quradi. Rus tilining birinchi kursining xususiyatlari barcha darsliklar, ayniqsa adabiy o'qish bilan chambarchas bog'liq.

Natijalar:

Rus tili uzoq vaqtdan beri ko'plab xalqlar va mamlakatlarning xalqaro hamkorligi vositasi bo'lib kelgan. 20-asrning o'rtalaridan boshlab u dunyo tomonidan tan olingan jahon tiliga aylandi. Uning umumbashariy ahamiyati eng boy rus klassik va zamonaviy badiiy adabiyoti bilan bog'liq bo'lib, u dunyoning barcha tillari adabiyotini rus tiliga tarjima qilish sifati va miqdori bo'yicha tengsizdir. Shuningdek, har qanday tilning o'z milliylik chegarasidan chiqib, xalqaro maqomga ega bo'lishi murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, butun til va ijtimoiy omillarning o'zaro ta'sirini o'z ichiga oladi. Xalqaro muloqot tilining shakllanish jarayonini ko'rib chiqishda odatda ijtimoiy omillarga ustuvorlik beriladi, chunki tilning vazifalari jamiyat taraqqiyotining xususiyatlariga ham bog'liq.

Rus tili ijtimoiy hayotning barcha jabhalarida qo'llanilishi mumkin, eng xilma-xil ma'lumotlar ikkinchi til orqali uzatiladi, fikrning eng nozik soyalari ifodalanadi; rus tilida jahonga mashhur adabiy, ilmiy va texnik adabiyotlar yaratildi. Ijtimoiy funktsiyalarning maksimal to'liqligi, rus tilining nisbatan monolitligi, ham original asarlar, ham narsalarning tarjimalarini o'z ichiga olgan dunyo yozma tili tomonidan yaratilgan barcha qimmatli asarlar.

Muhokama:

Rus tili maktab ta'limidagi eng qiyin fanlardan biridir. Rus tilini o'qitishga qiziqish doimo darsga aniq tizimli yondashish, faol o'quv faoliyatiga e'tibor berish, o'quvchilarni rus tilini o'rganishga undash orqali bartaraf etilishi mumkin bo'lgan bir qator muammolarni talab qiladi. takomillashtirish uchun shart-sharoitlar yaratadi va mashg'ulotlar samaradorligini to'liq ta'minlaydi. Metodologiya o'ziga xizmat qiladi va ob'ektiv qonunlar, tushunchalar, tamoyillar tizimini yaratadi; maktabga xizmat qiladi, metodlar, texnikalar tizimi, vazifalar, qoidalar, algoritmlar, dars modellari, suhbatlar,

dialoglar tuzadi. Rus tilining birinchi kursining xususiyatlari barcha darsliklar, ayniqsa adabiy o'qish bilan chambarchas bog'liq. Rus tilining birinchi kursining xususiyatlari barcha darsliklar, ayniqsa adabiy o'qish bilan chambarchas bog'liq.

Rus tili darslari kognitiv faoliyat, tashkil etish va o'tkazish xususiyatlari, o'ziga xos shakl va usullarning o'ziga xos ma'nosiga ega va quyidagi maqsadlarni ko'zlaydi: buyuk rus tiliga, umumiy tilga muhabbatni uyg'otish. Ushbu mavzu bo'yicha adabiyotlar rus tili o'qituvchilari orasida ko'plab savollar tug'diradi.

Tilning ijtimoiy muloqot vositalarining shakllanishiga ta'siri shuni ko'rsatadiki, til millat taraqqiyotining mustahkamlovchi omillaridan biri bo'lib, ijtimoiy silkinishlarga qaramay, xalq birligini saqlaydi. Tilning asosiy ijtimoiy mohiyati adabiy tillarning rivojlanish tarixida namoyon bo'ladi, unda tilning milliy xususiyatining rang-barangligi tuman, viloyat yoki shaharning bir xil shevasi yordamida ochib beriladi. iqtisodiy va madaniy jihatdan ko'proq.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, rus tilining zamonaviy maktab kursi eksperimental va amaliy yo'nalishga mos keladi, shuning uchun u rus tilini o'rganishning kognitiv maqsadlari va amaliy maqsadlari haqidagi ma'lumotlar bilan bog'liq bo'lishi kerak. Texnika turli bosqichlarda bolalar nutqining rivojlanish qonuniyatlarini, maktab o'quvchilarida til tushunchalarini shakllantirish qonuniyatlarini, ularning analitik va sintetik qobiliyatlarini, amaliyotda o'rganilgan tilni bilishni o'rganishga mo'ljallangan.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Abramova S.V. Maktab o'quvchilarining rus tili bo'yicha dizayn va pedagogik ishlar // Maktabda rus tili. - 2011.
2. Alekseeva O.V. Morfologiya bo'yicha zamonaviy dars (o'qitishda ustuvor yondashuvlarni joriy etish muammosi bo'yicha) // Maktabda rus tili. - 2010.
3. Deikina A.D., Yanchenko V.D. Rus tilini o'qitish metodikasi tendentsiyalari // Maktabda rus tili. - 2011.
4. Gorstkina Natalya. ACT yordamida rus tili darsini loyihalash // Maktabni rejalashtirish. - 2010.
5. Arsiriy, A. T. Rus tili bo'yicha ko'ngilochar materiallar / A. T. Arsiriy. - M., 2002.
6. Panov, B. T. Rus tilidan sinfdan tashqari ish / B. T. Panov. - M., 2001.